

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยทนายความ Legal Problems and Obstacles in the Enforcements of Law Concerning on Lawyers

ชวินโรจน์ กฤตบุญไกรเลิศ
CHAVINROJ KRITBUNKAILERD
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Sripatum University
Corresponding Author. E-mail: Chavinroj11@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้ทนายความมีอำนาจว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในศาล แทนคู่ความได้ทุกคดี แต่ได้มีการกำหนดว่าทนายความนั้นต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในคดีแต่ละประเภทอย่างไร ซึ่งคดีความต่าง ๆ มีบทบัญญัติวิธีพิจารณาความที่แตกต่างกัน ทนายความคนหนึ่ง ๆ นั้น ไม่สามารถที่จะมีความเชี่ยวชาญความเข้าใจในข้อกฎหมายครอบคลุมทุกประเภทคดีได้ ประกอบกับข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 กำหนดข้อห้ามมิให้ทนายความโฆษณาชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหา เพื่อเป็นทนายความว่าต่างหรือแก้ต่างให้ ทำให้ทนายความไม่สามารถบอกกล่าวถึงความเชี่ยวชาญในคดีประเภทต่าง ๆ ของตนให้ประชาชนได้รับทราบ อันอาจส่งผลกระทบต่อผลของคดีที่ออกมาเพราะประชาชนไม่สามารถหาทนายความที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในคดีมาดำเนินคดีให้ นอกจากนี้ การทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมาย พระราชบัญญัติทนายความ มิได้มีการกำหนดว่าบุคคลใดสามารถเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายได้จึงมีการตั้งตนเป็นที่ปรึกษากฎหมายกันอย่างแพร่หลาย ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทนายความ รวมถึงมาตรฐานของการเป็นที่ปรึกษากฎหมายอันอาจทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และในส่วนของการจัดตั้งสำนักงานทนายความซึ่งเป็นสถานที่ในการปฏิบัติงานของทนายความอันเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการทางคดีให้กับคู่ความนั้น พบว่าพระราชบัญญัติทนายความ หรือข้อบังคับของสภาทนายความ มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแล การดำเนินงานของสำนักงานทนายความให้ชัดเจน ก่อให้เกิดปัญหาการถูกหลอกลวง ฉ้อโกง หรือการให้คำปรึกษาในทางคดีที่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย

คำสำคัญ : การบังคับใช้กฎหมาย; ปัญหา; ทนายความ

Abstract

This research aims to study the problems and obstacles regarding the Act of Attorney Act B.E. 2528. The Act requires that the lawyer has the power to issue and carry out any proceedings in the court on behalf of all parties. But does not specify how the lawyer must have expertise in each case. In which various cases have different provisions for consideration of procedures One lawyer is unable to have expertise and understanding of the law covering all types of cases, together with the Law on Ethics of the Law 1986, prohibiting lawyers to persuade those who have legal proceedings to come. To become a lawyer that is different Or defend Causing the lawyer to not be able to inform the public about his expertise in various types of cases Which may affect the outcome of the case because the

public is unable to find a lawyer with expertise in the case to prosecute. In addition, acting as legal counsel Law lawyer There is no stipulation that any individual can be a legal advisor and therefore has established himself as a legal advisor widely. Affects the credibility of those who practice lawyers. Including standards of legal counseling that may cause public lack of confidence And in the setting up of a lawyer office Which is the place where the lawyer works, which is an important part of the process for the clients, found that the Act Or regulations of the Lawyers Council There is no clear rule for establishing, controlling, inspecting, supervising the office of the lawyer, causing problems of being deceived, cheated, or giving legal advice. Causing public damages

Keywords ; Enforcement; Problems; Lawyer

บทนำ

ทนายความถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อประชาชนในทางอรรถคดี เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายโดยตรง จึงสามารถช่วยเหลือประชาชนที่มีคดีความให้ได้รับความเป็นธรรมและความถูกต้องตามกฎหมายตลอดจนแนะนำแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ทางกฎหมายให้คลี่คลายลง อาชีพทนายความนั้นถือได้ว่าเป็นวิชาชีพหนึ่ง เพราะอาชีพทนายความมีลักษณะของความเป็นวิชาชีพครบถ้วน กล่าวคือ อาชีพทนายความ เป็นอาชีพที่มีลักษณะของการอุทิศตน มิใช่การทำมาหากินเพียงอย่างเดียว แต่กระทำโดยมีจิตใจที่อุทิศตนโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เป็นงานที่มีเจตนารมณ์เพื่อรับใช้ประชาชนหรือสังคมส่วนรวม และอาชีพทนายความต้องผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอนมาเป็นเวลานานหลายปี เพราะผู้ที่ประกอบอาชีพทนายความได้นั้นจะต้องได้รับการศึกษาอบรมอย่างสมบูรณ์ตามหลักวิชาการในเรื่องกฎหมายมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง ทนายความจึงไม่ใช่อาชีพที่บุคคลทั่วไปจะทำได้โดยไม่ต้องผ่านการศึกษาอบรม (จิตติ ติงศภัทย์, 2563) โดยอาชีพทนายความจะมีสภาพทนายความเป็นองค์กรที่คอยสอดส่องดูแลให้การประกอบวิชาชีพอยู่ในกรอบแห่งจริยธรรมเพื่อให้เกิดขนบธรรมเนียมในการปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ อันเป็นการคุ้มครองสังคมและรักษาเกียรติแห่งวิชาชีพ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วิชาชีพทนายความเป็นสาขาวิชาชีพหนึ่งที่สำคัญ โดยนายมารุต บุณนาค ทนายความผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งในวงการทนายความ และเคยเป็นอดีตนายกสมาคมทนายความ ทั้งเป็นผู้ที่ความมานานได้เคยกล่าวในที่ประชุมทนายความถึงเรื่องร่างพระราชบัญญัติทนายความไว้ว่า “วิชาชีพทนายความนั้น เป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องเป็นวิชาชีพอันมีเกียรติติดต่อกันมาช้านาน นับแต่วาระแรกของวิชาชีพนี้ได้ก่อกำเนิดขึ้น ความหมายของคำว่า “วิชาชีพอันมีเกียรติ” นี้ เป็นความหมายที่มุ่งเทิดทูนผลงานของทนายความโดยตรงทั้งนี้ เพราะทนายความได้เป็นผู้ที่อุทิศตนให้แก่การศึกษาค้นคว้าวิพากษ์กฎหมายโดยตลอดเวลานั้นไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมในอันที่จะค้นคว้าหาความจริงที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังข้อพิพาททั้งปวงระหว่างคู่กรณี ทั้งนี้เพราะเหตุว่าสังคมใดก็ตาม หากมีแต่ตัวบทกฎหมาย

แต่ปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว สังคมนั้นก็ย่อมปราศจากความสงบเรียบร้อยและต้องสลายตัวไปในที่สุด อาชีพทนายความถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มีส่วนประกอบและผดุงความยุติธรรมของสังคมไทยโดยตรง ด้วยการปฏิบัติให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ด้วยเหตุนี้สังคมที่ปราศจากผู้ประกอบวิชาชีพทางทนายความ การปฏิบัติให้เป็นไปตามความยุติธรรมภายใต้ตัวบทกฎหมายก็ไม่อาจดำเนินไปด้วยดี” (มารุต บุณนา, 2562)

ทนายความจึงเป็นผู้ที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นผู้มีความรอบรู้ในด้านกฎหมายต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่รับว่าต่างแก่ต่างทั้งคดีแพ่งและอาญาแก่ผู้ที่เป็นความกัน ถ้าปราศจากทนายความเสียแล้ว ย่อมนำมาซึ่งความยุ่งยากในการดำเนินคดีในชั้นศาล อาทิเช่น ถ้าให้ตัวโจทก์ฟ้องด้วยตนเองโดยไม่รู้กฎหมาย จะฟ้องร้องอย่างไรก็ไม่ถูก จึงต้องให้ทนายความดำเนินการให้ จำเลยไม่รู้กฎหมาย ไม่มีทนายความแก้ต่างเมื่อถูกฟ้องศาลย่อมเสียเปรียบในเชิงต่อสู้คดี ก็ต้องมีทนายความช่วยแก้ต่างให้ ในคดีอาญาที่จำเลยเป็นเด็กหรือคดีที่จำเลยถูกฟ้องในความผิดมีอัตราโทษสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป กฎหมายก็กำหนดให้ศาลตั้งทนายความให้เพื่อช่วยแก้ต่างแทนจำเลยในเมื่อจำเลยต้องการและไม่สามารถหาทนายความได้เอง (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173) จึงนับเป็นเกียรติของทนายความอย่างสูงเพื่อช่วยเหลือจำเลยให้ต่อสู้คดีเต็มภาคภูมิเพื่อขอรับความยุติธรรมจากศาล และศาลฎีกาได้แปลความหมายที่ปรึกษากฎหมายว่าเป็นทนายความหรือหมอความเช่นเดียวกัน โดยอธิบายว่า “หมอความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 165(15) นั้น ย่อมหมายถึง บุคคลผู้ถือเป็นอาชีพหรือแสดงออกเป็นผู้มีความรู้เพื่อรับจ้างในการใช้วิชากฎหมายทั่ว ๆ ไป ที่ปรึกษากฎหมายจึงเป็นหมอความตามความหมายของมาตรา 165 (15)” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1373/2495) จะเห็นได้ว่า ทนายความนอกจากรับจ้างเป็นทนายว่าต่างแก้ต่างให้คู่ความแล้วยังเป็นผู้รับปรึกษาคดี รับทำนิติกรรมต่าง ๆ ในธุรกิจการค้าและกิจการอื่น ๆ อีกมากมาย ถ้าไม่ได้ทนายความเข้ามาเป็นที่ปรึกษาแนะนำก็จะก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อธุรกิจที่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมายในการดำเนินการทางธุรกิจนั้น ๆ เช่นเดียวกับการดำเนินคดีในชั้นศาล โดยเฉพาะหน้าที่ของทนายเกี่ยวกับศาลนั้น ทนายความจำต้องมาศาลเป็นประจำ ทนายความกับผู้พิพากษาย่อมพบหน้ากันแทบทุกวัน เพื่อร่วมกันดำเนินคดีในศาลให้ลุล่วงแล้วเสร็จไปโดยรวดเร็วไม่ชักช้าเพื่อผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้แก่คู่ความที่มาศาล

ในปัจจุบันการประกอบวิชาชีพทนายความนั้นเพียงแต่บุคคลดังกล่าวสอบผ่านกระบวนการและขั้นตอนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ก็สามารถประกอบวิชาชีพทนายความได้แล้ว ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่าทนายความหนึ่งคนสามารถทำคดีได้หลากหลาย เช่น คดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง คดีภาษี คดีทรัพย์สินทางปัญญา คดีแรงงาน เป็นต้น ต่างจากทนายความในต่างประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ทนายความจะทำหน้าที่ว่าความจะต้องมีความเชี่ยวชาญในคดีหรือเรื่องที่ตนว่าความ ซึ่งความเชี่ยวชาญนั้นจะเกิดขึ้นได้ไม่เฉพาะแต่การฝึกฝนโดยอาศัยประสบการณ์เท่านั้น หากแต่ยังต้องอาศัยการศึกษาหรืออบรมหรือผ่านการทดสอบหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ในการทำหน้าที่ของทนายความยังพบว่านอกจากทนายความจะทำหน้าที่ในการว่าความแล้วยังทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาอีกด้วย แต่เนื่องจากการทำหน้าที่ของทนายความนั้นจะต้องมีการปรึกษาหารือกับลูกความในรายละเอียดของการดำเนินการทางคดี การให้คำปรึกษาจึงแฝงอยู่ในการทำหน้าที่ดังกล่าวอยู่แล้ว หรือในบางกรณีก็เป็นการให้คำปรึกษาทางกฎหมายที่ไม่เป็นคดีมาเกี่ยวข้อง แต่เป็นการให้คำปรึกษากฎหมายที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจหรือกิจการของผู้มาขอรับคำปรึกษา จึงเห็นได้ว่าในปัจจุบันการประกอบวิชาชีพทนายความนั้นมีลักษณะของการให้คำปรึกษากฎหมายทั้งในส่วนของคดีหรือไม่เกี่ยวกับคดี แต่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจในการวางแผนแนวทางในการดำเนินธุรกิจเพื่อไม่ให้ขัดต่อหลักกฎหมาย แต่การทำหน้าที่ให้คำปรึกษากฎหมายดังกล่าวมีประเด็นปัญหา กล่าวคือ ในปัจจุบันพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนดไว้โดยเฉพาะให้ทนายความสามารถให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายได้แต่อย่างใด รวมทั้งกฎหมายดังกล่าวก็ได้มีการกำหนดห้ามบุคคลใด ๆ ที่ไม่ได้เป็นทนายความเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายไว้ จึงมีการตั้งตัวเป็นที่ปรึกษากฎหมายกันอย่างแพร่หลายทั้งในรูปแบบของบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ที่ให้คำปรึกษาจะเป็นทนายความหรือไม่ก็ตามย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในวิชาชีพทนายความและมาตรฐานของการเป็นที่ปรึกษากฎหมายอันอาจทำให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีหรือบุคคลที่ต้องการใช้บริการปรึกษาข้อกฎหมายขาดความเชื่อมั่นและไว้วางใจ

การประกอบอาชีพของทนายความนั้น แม้ว่าจะมีสภาพทนายความเป็นองค์กรวิชาชีพด้านกฎหมาย (ภูมิ โชคเหมาะ, 2559) ที่ตั้งขึ้นตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 โดยมีอำนาจในการรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาต ออกข้อบังคับมรรยาททนายความเพื่อควบคุมจริยธรรมและการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย แต่กลับปรากฏว่าการดำเนินกิจการของสำนักงานทนายความซึ่งเป็นสถานที่ในการปฏิบัติงานของทนายความอันเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการทางคดีให้กับลูกความนั้น พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 หรือข้อบังคับของสภาทนายความ มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแล การดำเนินงานของสำนักงานทนายความแต่อย่างใด อันอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการถูกหลอกลวง ฉ้อโกง หรือการให้ข้อมูลคำปรึกษาในทางคดีที่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า วิชาชีพทนายความถือเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญ มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม ประชาชน และแม้ว่าในปัจจุบันการทำหน้าที่ของทนายความจะมีสภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นองค์กรดูแลผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ มีอำนาจในการออกข้อบังคับมรรยาททนายความเพื่อควบคุมจริยธรรมและการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความให้ได้มาตรฐาน และมีพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ควบคุมดูแลผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวยังพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของวิชาชีพทนายความ การให้คำปรึกษาของวิชาชีพทนายความ การจัดตั้งสำนักงานทนายความ อันจะส่งผลให้การทำหน้าที่

ของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความขาดประสิทธิภาพ ไม่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม และไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้เป็นธรรมให้แก่ประชาชนได้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยทนายความ
2. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎีในการควบคุมการประกอบอาชีพทนายความ
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทนายความของต่างประเทศและประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยทนายความ
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยทนายความ

สมมติฐานของการวิจัย

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 เป็นบทบัญญัติกฎหมายในการกำกับ ควบคุม ดูแล การทำหน้าที่ของทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายไม่ได้รองรับการทำหน้าที่ของวิชาชีพทนายความที่เป็นการแบ่งแยก ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของวิชาชีพทนายความ มาตรฐานในการให้คำปรึกษาของวิชาชีพทนายความ และมาตรฐานในการจัดตั้งสำนักงานทนายความ ดังนั้น เพื่อให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพ ที่มีความน่าเชื่อถือ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ผู้คนที่สังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบลักษณะเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวิจัยจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ บทความ คำอธิบาย วารสาร วิทยานิพนธ์ ตำบ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และสารสนเทศจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งได้จากห้องสมุด ของสถาบันต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

1. ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของวิชาชีพทนายความ

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 60 มาตรา 62 ได้กำหนดขอบอำนาจหน้าที่ของทนายความไว้ว่าให้มีอำนาจว่าความในศาลและดำเนิน กระบวนพิจารณาใด ๆ แทนคู่ความได้ทุกคดี แต่ไม่ได้มีการกำหนดหรือรับรองว่าทนายความนั้น ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในคดีแต่ละประเภทอย่างไร ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว คดีความต่าง ๆ มีหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น คดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง คดีภาษี คดีทรัพย์สินทางปัญญา คดีแรงงาน คดีสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และในคดีแต่ละประเภทก็จะมีบทบัญญัติวิธีพิจารณาความที่แตกต่างกัน ซึ่งทนายความคนหนึ่ง ๆ นั้นไม่สามารถที่จะมีความรู้ความเข้าใจหรือมีความเชี่ยวชาญในข้อกฎหมาย

ครอบคลุมทุกประเภทคดีได้ ประกอบกับ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 51 กำหนดให้ ทนายความต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 โดยข้อ 17 (2) นั้นกำหนด ข้อห้ามมิให้ทนายความ ประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใด ๆ เกี่ยวกับ ชื่อ คุณวุฒิ ตำแหน่ง ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน อันเป็นไปในทางโอ้อวดเป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหาเพื่อเป็น ทนายความว่าต่าง หรือแตกต่างให้ เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ หรืออื่น ๆ ดังกล่าวตามสมควรโดยสุภาพ (จิตชัย ชินสันติ, 2556) ซึ่งคำว่า “การโอ้อวด หมายความว่า การอวด พูดยักตัว พุดอวดความรู้ความสามารถ หรือความมั่งมี ส่วนคำว่า “ชักชวน” หมายความว่า จูงใจ โน้มนำ ชักนำ การชักชวน การจูงใจให้ทำด้วยกัน จากความหมายของถ้อยคำดังกล่าวนี้จึงทำให้ตีความได้ว่า ทนายความวิชาชีพจะโฆษณาหรืออวดอ้าง คุณสมบัติของตนเองว่าเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรหรือมีความรู้ความชำนาญ เชี่ยวชาญในวิชาการด้านต่าง ๆ อันเกี่ยวกับข้อคดีหรือข้อกฎหมายในวิชาชีพของตนต่อผู้อื่นไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงแจ้งไว้ในทางใดๆ เช่นลงประกาศในหนังสือพิมพ์ ใบปลิว นามบัตร หรือติดป้ายหน้าสำนักงาน เพราะเข้าข่ายการโอ้อวด เป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหา ในขณะที่กฎหมายของประเทศไทยไม่อนุญาตให้ทนายความทำการประกาศโฆษณา แต่ก็มีองค์กรควบคุมวิชาชีพทนายความในหลายประเทศที่อนุญาตให้ทนายความทำการประกาศโฆษณาได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

อาทิเช่น สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ญี่ปุ่น นอกจากนี้แล้ว องค์กรที่ควบคุมวิชาชีพอื่น ๆ หลายวิชาชีพในประเทศไทยเอง เช่น วิชาชีพครู แพทย์ เภสัชกรรม วิศวกรรม สถาปนิก และบัญชี ก็ไม่ได้มีข้อกำหนดห้ามการประกาศโฆษณา แต่กลับอนุญาตให้มีการประกาศโฆษณาได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด การกำหนดห้ามดังกล่าวส่งผลเสียหลายประการ เช่น ทำให้ทนายความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ไม่สามารถประกาศโฆษณาเพื่อบอกกล่าวให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงความรู้ความเชี่ยวชาญที่ตนมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเป็นการบอกกล่าวทางสื่อใดๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ใบปลิว ป้ายประกาศ โดยไม่สามารถโฆษณาบอกกล่าวได้ว่าตนเองจบการศึกษาจากสถาบันใด มีความเชี่ยวชาญในคดีประเภทใด เคยผ่านการฝึกอบรมหรือได้รับประกาศนียบัตรทางกฎหมายเรื่องใดมาบ้าง ส่งผลให้ประชาชนผู้มีอรรถคดี ไม่มีโอกาสได้รับทราบข้อมูลเหล่านี้เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจว่าจ้างทนายความให้มาดำเนินคดีให้กับตน ทำให้ทนายความซึ่งศึกษามาเฉพาะด้าน หรือทนายความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในคดีเฉพาะทาง มีผู้ว่าจ้างให้ว่าความน้อยลง หรือแทบจะไม่มี ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการประกอบวิชาชีพทนายความ ในส่วนของประชาชนก็อาจจะกระทบต่อผลของคดีที่ออกมาเพราะไม่สามารถหาทนายความที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในคดีของตนมาดำเนินคดีให้

2. มาตรฐานในการให้คำปรึกษาของวิชาชีพทนายความ

ในส่วนการให้คำปรึกษาของวิชาชีพทนายความ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 33 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาต หรือผู้ซึ่งขาดจากการเป็นทนายความ หรือต้องห้ามเป็นทนายความว่าความในศาลเว้นแต่จะได้กระทำในฐานะเป็นข้าราชการผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือเป็น

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือมีอำนาจหน้าที่กระทำได้ โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความหรือกฎหมายอื่น ประกอบกับประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 60 มาตรา 62 ได้กำหนดขอบอำนาจหน้าที่ของทนายความไว้ว่าให้มีอำนาจ ว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนคู่ความได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดไว้แต่เพียงว่า ห้ามผู้ซึ่งมิได้เป็นทนายความว่าความในศาล นั่นก็หมายความว่าผู้ที่จะว่าความในชั้นศาลได้นั้นต้องเป็นผู้ที่ได้ จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ หรือบุคคลบางประเภทที่กฎหมายยกเว้นเท่านั้น จึงจะมีสิทธิว่าความ ในศาล แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วการทำหน้าที่ของทนายความนั้น มิได้มีเพียงการว่าความในศาลเท่านั้น หากแต่ยังมีการดำเนินคดีนอกชั้นศาล เช่น การทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยคดีนอกศาล การเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มิได้มีการกำหนดห้ามไว้แต่อย่างใด จึงทำให้ทั้งผู้ที่เป็นทนายความ หรือมิได้เป็นทนายความ รวมทั้งผู้ที่เพียงจบปริญญาทางกฎหมาย หรือแม้กระทั่งผู้ที่อ้างตัวว่าเป็นผู้มีความรู้ ทางด้านกฎหมายไปทำคดีนอกศาล ไม่ว่าจะเป็นการรับเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล ทำนิติกรรมสัญญา ทำพินัยกรรม เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย ให้คำปรึกษาทางด้านการลงทุนหรือการประกอบธุรกิจ ซึ่งกรณีดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนหรือผู้รับบริการได้ ยกตัวอย่างเช่น ข้อพิพาทไม่ได้รับการแก้ไขหรือ ยุติอย่างถูกต้องเป็นธรรม สูญเสียทรัพย์สินหรือธุรกิจประสบภาวะขาดทุนอันเนื่องจากการได้รับคำปรึกษาที่ ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เป็นต้น

อันถือได้ว่าเป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนเพราะการทำหน้าที่ดังกล่าว ไม่มีการรับรองหรือจดทะเบียนอนุญาตจากหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ ที่สังคมยอมรับให้เป็นที่น่าเชื่อถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายจริง หากเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร จะมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของการทำหน้าที่ทางกฎหมาย โดยแบ่งเป็น (1) Solicitor คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายติดต่อกับลูกค้าโดยตรง ร่างและจัดเตรียมเอกสารทางกฎหมาย แต่ไม่ว่าความในศาล (2) Barrister คือ ผู้ทำหน้าที่ว่าความในศาล และมักจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับลูกค้าโดยตรง แต่จะรับงานผ่าน Solicitor เท่านั้น (จินตลีย์ อุเจริญ, 2558) หรือหากเปรียบเทียบกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ของไทย จะเห็นได้ว่าการกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้การทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของวิชาชีพต่าง ๆ ต้องมีการรับรองหรือได้รับใบอนุญาตให้เป็นที่ปรึกษา เช่น การเป็นที่ปรึกษาข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์พ.ศ. 2518 มาตรา 17 ซึ่งกำหนดให้นายจ้างหรือลูกจ้างสามารถแต่งตั้ง ที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้แทนของตนเกี่ยวกับข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้ โดยผู้ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาจะต้องได้รับการจดทะเบียนจากอธิบดี

3. มาตรฐานในการจัดตั้งสำนักงานทนายความ

การจัดตั้งสำนักงานทนายความนั้น ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับใดกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ การจัดตั้งและกำกับดูแลการดำเนินงานของสำนักงานทนายความไว้ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 42 กำหนดไว้แต่เพียงให้ทนายความต้องมีสำนักงานที่จดทะเบียนเพียงแห่งเดียวตามที่ระบุไว้ในคำขอจดทะเบียน

และรับใบอนุญาต หรือตามที่ได้แจ้งย้ายสำนักงานต่อนายทะเบียนทนายความในภายหลัง และให้นายทะเบียนทนายความจดแจ้งสำนักงานทนายความไว้ในทะเบียนทนายความเท่านั้น (ประกาศนายทะเบียนสภาทนายความ, ฉบับที่ 2/2546) โดยพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 หรือข้อบังคับของสภาทนายความ มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ การควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแล การดำเนินงานของสำนักงานทนายความแต่อย่างใด ภาระจึงตกแก่ประชาชนหรือผู้ที่ต้องการใช้บริการจากสำนักงานทนายความดังกล่าว ต้องกลั่นกรองและตรวจสอบด้วยตนเองในการใช้บริการสำนักงานทนายความ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการถูกหลอกลวง ฉ้อโกง หรือการให้ข้อมูลคำปรึกษาในทางคดีที่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย อันถือได้ว่าเป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของวิชาชีพทนายความ

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 60 มาตรา 62 ได้กำหนดขอบอำนาจหน้าที่ของทนายความไว้ว่าให้มีอำนาจว่าความในศาล และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนคู่ความได้ทุกคดี แต่มิได้มีการกำหนดหรือรับรองว่าทนายความนั้น ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในคดีแต่ละประเภทอย่างไร ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ให้มีการกำหนดคุณสมบัติ เจาะลึก การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาตให้แก่ทนายความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคดี เช่น คดีปกครอง คดีภาษี คดีทรัพย์สินทางปัญญา คดีแรงงาน คดีสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมทั้งกำหนดให้ทนายความสามารถประกาศโฆษณาถึงความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะคดีได้ เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานแก่วิชาชีพทนายความและเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนหรือผู้ที่มารับบริการจากทนายความ

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานในการให้คำปรึกษาของวิชาชีพทนายความ

จะเห็นได้ว่า การทำหน้าที่ให้คำปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ไม่ได้มีบทบัญญัติในส่วนใดที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าทนายความสามารถให้คำปรึกษาทางกฎหมายได้อย่างใด รวมทั้งมิได้มีการกำหนดห้ามบุคคลใด ๆ ที่ไม่ได้ประกอบวิชาชีพทนายความเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายไว้ในปัจจุบันจึงมีการตั้งตนเป็นที่ปรึกษากฎหมายกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในรูปแบบของบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล โดยไม่ว่าผู้ที่ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความหรือไม่ ย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทนายความ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ควรต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายได้จะต้องเป็นผู้ที่มีใบอนุญาตให้ว่าความ หรือได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย หรือเคยเป็นผู้พิพากษา หรืออัยการมาก่อน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพกฎหมาย และเป็นการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนที่มาขอรับคำปรึกษา

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานในการจัดตั้งสำนักงานทนายความ

เนื่องด้วยในปัจจุบันไม่มีกฎหมายใดกล่าวถึงโครงสร้างการจัดตั้งสำนักงานทนายความ ซึ่งตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 42 กำหนดแต่เพียงให้นายทะเบียนทนายความจัดแจ้งสำนักงานทนายความไว้ในทะเบียนเท่านั้น มิได้มีการกำหนดให้ผู้ขอจัดตั้งสำนักงานทนายความจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ และมีได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ในการดำเนินงานของสำนักงานทนายความ ที่ขอจัดตั้ง ทำให้การตั้งสำนักงานทนายความสามารถตั้งได้โดยบุคคลใดก็ตามที่สนใจและต้องการประกอบธุรกิจด้านนี้ โดยที่ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดที่จะเข้าไปตรวจสอบ กำกับ ควบคุมดูแลให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นที่พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมการจัดตั้ง และการดำเนินกิจการของสำนักงานทนายความ ว่าการประกอบกิจการสำนักงานทนายความได้นั้นต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตจากสภาทนายความ เพื่อให้อยู่ภายใต้การตรวจสอบ กำกับ ควบคุมดูแลของสภาทนายความ อันเป็นการสร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือให้แก่ประชาชนที่มาปรึกษาเกี่ยวกับบรรทัดคดีต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) จากการศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับระบบทนายความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน พบว่าจำนวนด้านของความเชี่ยวชาญในแต่ละประเทศ มีความแตกต่างกันออกไป แม้กระทั่งในประเทศเดียวกัน แต่ต่างมลรัฐหรือเขตการปกครอง ก็ยังมีลักษณะของด้านความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ควรพิจารณาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมมาประกอบด้วย ในทางวิชาการที่เกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายเพื่อนำมาบังคับใช้แก่ผู้ใด ควรต้องคำนึงถึงเหตุปัจจัยทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันเป็นสำคัญ กฎหมายที่ออกเพื่อใช้บังคับอาจจะเป็นที่ยอมรับได้ในสังคมแห่งหนึ่ง แต่อาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมอีกแห่งหนึ่งก็เป็นได้ เช่น ในประเทศไทยได้มีการเล็งเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญามีความซับซ้อน ยุ่งยาก และมีความสำคัญ ต้องมีการตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้นมาเพื่อพิจารณาคดีโดยเฉพาะ แต่สำหรับในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น เพิ่งจะนำเข้าเป็นระบบทนายความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในปี 2549 นี้เอง ทั้งนี้เพราะในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีปัญหากฎหมายเกี่ยวกับด้านนี้มากนัก ดังนั้นการจะศึกษาวิจัยเพื่อการบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอย่างใด ๆ จึงต้องนำสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมมาพิจารณาประกอบด้วย เพื่อให้ได้รับการยอมรับทั้งนำมาบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง ไม่ควรบัญญัติกฎหมายแต่เพียงคัดลอกกฎหมายของต่างประเทศมาใช้โดยไม่ได้อิงพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของคนไทย

เพื่อให้ได้ทนายความที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และประชาชน ผู้ที่ประสงค์ต้องการใช้บริการทางกฎหมายสามารถทราบได้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความคนใด มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในกฎหมายเรื่องใด ซึ่งเป็นการดีที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงความถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ เพราะในคดีแต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกันและมีลักษณะเฉพาะ

ตลอดจนเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานแก่วิชาชีพ
ทนายความ

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “มาตรา 33/1 ทนายความ
ตามมาตรา 33 จะว่าความในคดี เชี่ยวชาญพิเศษ ได้ต่อเมื่อได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตว่าความ
ในคดีเชี่ยวชาญพิเศษประเภทนั้น ๆ แล้ว ”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ในส่วนคำจำกัดความของคำว่า
“คดีเชี่ยวชาญพิเศษ หมายความว่า คดีเยาวชนและครอบครัว คดีปกครอง คดีภาษี คดีทรัพย์สินทางปัญญา
คดีแรงงาน คดีสิ่งแวดล้อม...”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17 ให้สอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ที่แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 33/1 นั้น ดังนี้ “ข้อ 17 (3)
ให้ทนายความที่ได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตว่าความในคดีเชี่ยวชาญพิเศษ ตามมาตรา 33/1
แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 สามารถประกาศโฆษณาหรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใดๆ
เกี่ยวกับ ชื่อ คุณวุฒิ ความรู้ความเชี่ยวชาญ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตว่าความ นั้นได้ ”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “ มาตรา 82/1 ผู้ใดฝ่าฝืน
มาตรา 33/1 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

2) กรณีมาตรฐานในการให้คำปรึกษาของวิชาชีพทนายความ ควรต้องกำหนดหลักเกณฑ์
ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ให้ชัดเจนว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายได้จะต้อง
เป็นผู้ที่มีใบอนุญาตให้ว่าความ หรือได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย หรือเคยเป็นผู้พิพากษา
หรืออัยการมาก่อน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพกฎหมาย และเป็นการรักษาผลประโยชน์
ของประชาชนที่มาขอรับคำปรึกษา และควรมีการให้คำจำกัดความของคำว่า ที่ปรึกษากฎหมาย เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้
ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
ที่กำหนดให้ ที่ปรึกษากฎหมาย หมายความว่า ทนายความซึ่งสอบผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด
และได้รับการขึ้นทะเบียน ให้เป็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อบังคับของ
ประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรมระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายการจดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. 2556
ตามข้อบังคับนี้มีการบัญญัติเนื้อหาของการอบรมที่ที่ปรึกษากฎหมายต้องผ่านการอบรมเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้
ความสามารถ และสิ่งอันพึงมีของที่ปรึกษากฎหมาย รวมทั้งมีการบัญญัติสิ่งที่ที่ปรึกษากฎหมายต้องปฏิบัติ
และข้อห้ามของที่ปรึกษากฎหมายไว้โดยละเอียด ซึ่งถือเป็นการดีที่จะใช้ควบคุมผู้ที่จะทำหน้าที่ที่ปรึกษา
กฎหมายให้อยู่ในกรอบ และเป็นผลดีเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษากฎหมายที่ผ่านการอบรม
และได้รับการขึ้นทะเบียนจากข้อบังคับนี้

เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพกฎหมาย และเป็นการรักษาผลประโยชน์
ของประชาชนที่มาขอรับคำปรึกษาทางกฎหมาย จึงควรแก้ไขดังนี้

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “ มาตรา 33/2 ห้ามมิให้ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นที่ยกย่องกฎหมาย หรือผู้ซึ่งขาดจากการเป็นทนายความ เว้นแต่เคยเป็นผู้พิพากษา หรืออัยการมาก่อน เป็นที่ยกย่องกฎหมาย ”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ในส่วนคำจำกัดความของคำว่า “ที่ยกย่องกฎหมาย หมายความว่า ผู้ที่สภาทนายความได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นที่ยกย่องกฎหมาย ”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “ มาตรา 82/2 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 33/2 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

3) ในเรื่องของมาตรฐานในการจัดตั้งสำนักงานทนายความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสำนักงานทนายความ ว่าการประกอบกิจการสำนักงานทนายความได้นั้นต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตจากสภาทนายความ เพื่อให้อยู่ภายใต้การตรวจสอบ กำกับ ควบคุมดูแลของสภาทนายความ และป้องกันปัญหาในเรื่องการถูกหลอกลวง ฉ้อโกง รวมทั้งให้ได้รับบริการในด้านกฎหมายอย่างถูกต้องเป็นไปตามหลักกฎหมาย อันเป็นการสร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือให้แก่ประชาชนที่มาปรึกษาเกี่ยวกับบรรทัดต่างๆ จึงควรแก้ไขดังนี้

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “มาตรา 42/1 ผู้ใดจะจัดตั้งสำนักงานกฎหมายต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาทนายความ”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “มาตรา 42/2 ห้ามมิให้ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ตามมาตรา 33 หรือ ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นที่ยกย่องกฎหมาย ตามมาตรา 33/2 จัดตั้งสำนักงานกฎหมาย”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ในส่วนคำจำกัดความของคำว่า “ สำนักงานกฎหมาย หมายความว่า สำนักที่ทำการงานด้านบรรทัดหรือที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกฎหมายต่างๆ และให้หมายความรวมถึงสำนักงานที่ทำการในทำนองเดียวกันนี้ แม้จะมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นก็ตาม ”

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้ “ มาตรา 82/3 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 42/2ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

ทั้งนี้ ควรนำข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความมาใช้บังคับกับสำนักงานกฎหมายด้วยไม่ว่าจะเป็นสำนักงานกฎหมายที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบใด โดยบัญญัติให้สำนักงานกฎหมายเป็นผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งจะมีผลทำให้สำนักงานกฎหมายจำต้องปฏิบัติตามข้อบังคับมรรยาททนายความรวมทั้งข้อบังคับอื่น ๆ ของสภาทนายความ รวมถึงการมีบทกำหนดลงโทษแก่สำนักงานกฎหมายที่ประพฤติผิดมรรยาททนายความไว้โดยเฉพาะ เช่น การภาคทัณฑ์ การห้ามประกอบกิจการภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือการปรับ เป็นต้น ซึ่งการที่จะถือว่าสำนักงานกฎหมายประพฤติผิดมรรยาททนายความได้

ก็ต่อเมื่อมีการประพจน์ผิดมรรยาทนายความของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสังกัดหรือสำนักงานกฎหมายนั้น ๆ หรือการมีส่วนรับรู้หรือสนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสังกัดหรือสำนักงานกฎหมายประพจน์ผิดมรรยาทนายความ ไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะอยู่ในฐานะกรรมการ หุ่นส่วน หรือลูกจ้างของสำนักงานกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานกฎหมายมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการประพจน์ผิดมรรยาทนายความของบุคคลดังกล่าว และก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้มีอำนาจดูแลกิจการของสำนักงานกฎหมายในการดูแลผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสังกัดของตนให้ประพจน์ปฏิบัติในกรอบข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจเป็นวิธีการหนึ่งในการป้องกันมิให้มีการประพจน์ผิดมรรยาทนายความของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- จิตติ ดิงศรัทีย. (2563). *หลักวิชาชีพนักกฎหมาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตลีย์ อุเจริญ. (2558). *การกำหนดให้มีทนายความผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชิตชัย ชินสันติ. (2556). *ปัญหาการโฆษณาของวิชาชีพทนายความ ตามข้อบังคับสภาทนายความ พ.ศ.2529*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูมิ โชคเหมาะ. (2559). แนวทางการพิจารณาความผิดทางแพ่งและทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ: ศึกษากรณีวิชาชีพทนายความ และวิชาชีพแพทย์. *วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์*, ปีที่ 5 ฉบับที่ 2, 111-152.
- มารุต บุณนา. (2562). *วิชาว่าความและมรรยาททนายความ*. พิมพ์ครั้งที่16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.